

Náučný chodník Hradisko

Kraj:	Banskobystrický
Okres:	Banská Bystrica
Geomorfologická jednotka:	Zvolenská kotlina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územia:	žiadne
Prístup:	bus Poniky, Ponická Huta
Východisko:	Poniky, Ponická Huta, centrum pri lávke nad Zolnou
Trasa:	Poniky, Ponická Huta, centrum - bralo Baba - Hradisko na Kláštore - dolina Malej Zolnej - Ponická Huta
Dĺžka, prevýšenie:	2,3 km, prevýšenie 170 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	7
Náročnosť:	mierne náročná trasa s jedným exponovaným úsekom

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické, archeologické

Typ chodníka: samoobslužný, okružný, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Na začiatku je trasa krátko súbežná s modrou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2019

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Občianske združenie Hradisko na Kláštore – Ponická Huta, Bukovinka 135/20, 976 33 Poniky – Ponická Huta, tel. 0915 815 900; 0905 217 291

Poznámka: Poloha zastávky 4 v ortofotomape náučného chodníka na informačných paneloch v teréne nezodpovedá skutočnosti – v teréne panel 4 stojí od zastávky 3 východným smerom na druhej strane rúbaniska (pozri opravu v pláne na obrázku nižšie).

Upozornenia: (1) V území náučného chodníka je hojný výskyt medveďov. (2) Výstup na Babu je exponovaný a za nepriaznivého počasia môže byť nebezpečný. (3) Výstup na skalné bralá mimo chodníka môže byť životu nebezpečný.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie a vlastivednú vychádzku. Pozri upozornenia.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Ponická Huta. Miestna časť obce Poniky na východe strednej časti Zvolenskej kotliny v geologicky mimoriadne pestrom území na sútoku Zolnej a Malej Zolnej. Do roku 1943 bola samostatnou obcou. Východne nad ňou je zachované opevnenie pravekého hradiska (viac v samostatnom hesle). Osada sa prvýkrát spomína v roku 1718, kedy sa tu ťažila železná ruda a vznikla vysoká pec. V rokoch 1855 – 1970 tu pracovala parná píla. V obci je kostol Fatimskej Panny Márie.

Hradisko na Kláštore. Rozľahlé, výrazne opevnené hradisko na plošine vo výške okolo 570 m n. m. v západnom výbežku vrchu Učovník (759 m n. m.) v lokalite Na Kláštore východne od Ponickéj Huty, jedno z najvýznamnejších pravekých sídiel na Hornom Pohroní. Oválny areál obkolesuje val asi 400 m dlhého opevnenia, ktoré je najmohutnejšie na východnej strane. Zo zvyšných strán je plošina ohraničená strmými svahmi spadajúcimi do dolín Zolnej (na severe) a Malej Zolnej (na juhu) a od západu ju nad ich sútokom chráni kremencové **bralo Baba** v ukončení horského výbežku. V teréne je dosiaľ zreteľná aj prístupová serpentínová cesta vychádzajúca z doliny potoka Malej Zolnej a ústiaca v západnej časti opevneného areálu hradiska. Z územia hradiska pochádzajú bohaté nálezy nezvyčajne vypracovanej stolovej keramiky (šálky, misky) a doklady spracovania železa. Okrem strážnej funkcie hradisko zrejme aj chránilo zásoby polotovarov medi a železa.

Národná prírodná rezervácia Ponická dúbrava. Chránené územie severovýchodne od Poník-Ponickéj Huty vo Zvolenskej kotline vyhlásené už **v roku 1895** budapeštianskym ministerstvom orby na ochranu zachovalých prirodzených spoločenstiev kyslých dubových bučín na triasových kremencoch na strmom južne a juhovýchodne orientovanom svahu na pravej strane doliny Zolnej.

Farský kostol sv. Františka Assiského (kapucíni) v Ponikách. Rímskokatolícky kostol na okraji plošiny východne nad centrom Poník – unikát stredoeurópskej gotiky. Ide o jednoloďovú ranogotickú stavbu so samostatne stojacou zvonnicou z prvej štvrtiny 14. storočia. Bol viackrát prestavaný, v rokoch 1752 – 1764 barokovo upravený. V období reformácie bol striedavo evanjelický a katolícky, od roku 1709 je definitívne katolícky. V rámci reštaurátorských prác v rokoch 1971 – 1992 došlo k úplnému odhaleniu a obnoveniu vzácnych nástenných malieb pochádzajúcich z obdobia 1380 – 1415 i k celkovej regotizácii kostola a obnoveniu jeho pôvodného vzhľadu. Najstaršími sú fresky znázorňujúce

sv. Juraja bojujúceho s drakom a narodenie sv. Jána Krstiteľa. Okrem cenných fresiek sa tu nachádza gotický krídlový oltár Panny Márie z roku 1512, neskorogotická krstiteľnica z roku 1526 a pastofórium zo začiatku 16. storočia.

Zvolenská kotlina. Pomerne veľká medzihorská zníženina podkovovitého pôdorysu v strede Slovenska medzi Banskou Bystricou, Zvolenom, Hriňovou, Hrochoťou, Lubietovou a Hiadelom, obrúbená na západe Kremnickými vrchmi, na juhu Javorím a Ostrôžkami, na východe Poľanou, Veporskými vrchmi, Horehronským podolím (s dotykom s Nízkymi Tatrami) a na severe Starohorskými vrchmi. Leží v nadmorských výškach 270 (Hron pod Zvolenom) – 851 m (Čierny diel východne od Poník). Jej formovanie silno ovplyvnili zlomy, tektonické pohyby a zložitá geologická stavba. V západnej časti, na silno tektonicky poklesávajúcej rozsiahlej kryhe zemskej kôry s mocnými akumuláciami neogénnych sedimentov je na širokej nive Hrona vplyvom jeho laterálnej erózie rovinný reliéf. Najmä pozdĺž Hrona je zachovaná sústava riečnych terás. Smerom k východu riečna rovina prechádza do pahorkatiny až vrchoviny s pomerne hustou sieťou dolín, ktoré vytvárajú nepravidelne usporiadané chrbty na mezozoických vápencoch (Ponický kras), neogénnych vulkanických horninách a rozsiahlych pleistocénnych náplavových kužeľoch (najmä Hučavy). V juhovýchodnej časti ostrov výrazných andezitových tvrdošov – Rohy – navzájom oddeľuje dielčie kotlinky pozdĺž Slatinky – Slatinskú a Detviansku. Severnou a južnou časťou kotliny preteká Hron, ďalšími tokmi sú napr. Bystrica, Slatina, Hučava, Zolná, Hutný potok. Na tektonické zlomy sa viažu vývery termálnych prameňov (Sliač, Kováčová) a minerálnych prameňov. Kotlina je zväčša odlesnená, členitejšie územie pokrývajú listnaté lesy so zastúpením najmä buka, hrabu, dubu a javora.

Názvy informačných panelov

1. Vitajte na náučnom chodníku
2. Flóra
3. Hradisko na Kláštore
4. Geológia a baníctvo
5. Hrnčiarstvo a brtníctvo
6. Voda
7. Fauna

Informačné panely v teréne neobsahujú názov náučného chodníka. V legende mapy na informačných paneloch ako pomenovanie zastávok nie sú použité názvy panelov, ale (zrejme) ich poloha v teréne.

